

Esa Lehtinen

Työelämän vuorovaikutus: Projektit, aika ja tila

Keskustelunanalyttinen työelämän vuorovaikutuksen tutkimus on suurelta osin keskittynyt työelämän aktiviteettityyppien kuten kokousten, kehityskeskustelujen ja työhaastattelujen tarkasteluun. Tavoitteena on ollut selvittää muun muassa sitä, millaisia näiden aktiviteettityyppien vuorovaikutuskäytänteet ovat ja miten osallistujien institutionaaliset roolit niissä rakentuvat. Tällä tavoin saadaan yleistä tietoa aktiviteettityypeistä vuorovaikutustilanteina. Aktiviteettityypit ovat määritelmällisesti (ks. Levinson 1979) rajattujen tapahtumien luokkia, ja vuorovaikutusta tarkastellaan tällöin niiden rajoissa. Toisaalta Boden (1994) totesi jo klassisessa tutkimuksessaan, että työelämän prosessit ylittävät sekä ajallisesti että tilallisesti yksittäisten aktiviteettien rajat. Kutsun tällaisia laajempia prosesseja projekteiksi (projektin käsitteestä esim. Ayaß 2025) ja pohdin esitelmässäni, miten niitä voidaan tutkimuksellisesti lähestyä. Tarkastelen projekteja tutkimusesimerkkien avulla sekä ajan että tilan näkökulmasta. Projektien ajan tarkastelussa hyödynnän uudelleenkontekstualisoinnin käsitettä. Ymmärrän sen Linellin (1998) tavoin prosessiksi, jossa aiemmassa kontekstissa sanottua käytetään uudelleen uudessa kontekstissa ja samalla muovataan sitä uuden kontekstin tarpeisiin (ks. myös Honkanen ym. 2023). Tarkastelen sitä, miten projektin vaiheita voidaan seurata eri konteksteissa tapahtuvina vuorovaikutuksellisinä uudelleenkontekstualisointeina. Projektien tilojen tarkastelussa taas hyödynnän multimediaalisuuden käsitettä (ks. Salomaa & Lehtinen, 2022) ja osoitan, miten työelämän projekteissa hyödynnetään peräkkäin ja rinnakkain eri medioita kuten kasvokkaista vuorovaikutusta, digitaalisia alustoja tai paperidokumentteja. Esitelmän lopuksi pohdin, millaisia aineistoja ja menetelmiä työelämän projektinomaisuuden tarkastelussa tarvitaan ja miten tällainen tutkimus suhteutuu keskustelunanalyysin perinteeseen.

Lähteet

Ayaß, Ruth (2025). The everyday life of planning – the planning of everyday life. Online first. Human Studies.

Boden, Deirdre (1994). The Business of Talk: Organizations in Action. Polity Press.

Honkanen, Suvi, Nissi, Riikka & Lehtinen, Esa (2023). Työntekijöiden ääni työelämän osallistavassa päätöksentekoprosessissa. Teoksessa: Melisa Stevanovic (toim.), Yhdessä päätetty: Kohti tasa-arvoista vuorovaikutusta ja osallistumista, 162—181. Gaudeamus.

Levinson, Stephen C. (1979). Activity types and language. *Linguistics* 17, 365—399.

Linell, Per (1998). Discourse across boundaries: On recontextualizations and the blending of voices in professional discourse. *Text* 18, 143—157.

Salomaa, Elina & Lehtinen, Esa (2022). Changing the ownership of ideas: Multimedial accomplishment of collaborative reflection in an organizational workshop. *Language & Communication* 85, 14—33.